

קטעים אחדים מן היומן

1669, 30 באפריל

קם, ובמרכבה אל בונה המרכבות; ושם מוצא אני הרבה מאוד גבירות ישובות בגוף מרכבה שחייבת להיות מוכנה עד מחר (היו שם גברתי המרקיזה מווינצ'סטר, בֶּלְאָסִיס, ונשות מעלה נוספות), אוכלות לחם בחמאה ושותות שיכר. אני אל מרכבתי, שנצבעה בכסף אך טרם צופתה בלכה, הנחתי אותה אפוא בעיצומה של מלאכה; ואני עצמי אל עניין אחר, ובמיוחד לביקור אצל סֶר וו. קוֹבְנֶטְרִי, שעמו שוחחתי ארוכות לשביעות רצוני הגדולה: ואז למקומות נוספים, ביניהם אל החייט שלי; ואחר כך אל הרצען, ששם שילמתי 55 שילינג תמורת חגורה בצבעה של חליפתי החדשה; וכאן למדתי שלבעלת הבית, אישה קשישה למדי בכובע, יש נוזל כלשהו שמועיל לעיניים, היא אכן טיפלה בי, וגרמה לעיני לצרוב קשות, ואף נתנה לי צנצנת קטנה מן הנוזל, שאשתמש בו בתקווה שיביא תועלת. וכך אל המשחזן, ושם נתתי לטום, שהתלווה אלי כל היום, חרב שעלתה לי 12 שילינגים. וחגורה לעצמי; ומסרתי את חרבי שלי בעלת ניצב הכסף להזהבה לקראת מחר. הבוקר ביקרתי אצל מר אולדנברג וראיתי את מכשיר הפרספקטיבה שיצר דוקטור רֶן, שכמותו מכין למעני בראון; ומראהו גורם לי עונג עצום. בצהריים באה אלי אשתי בהיותי אצל החייט, ושלחתי אותה הביתה, וטום ואני סעדנו **בעמודי הרקולס**; ואז שוב לעיסוקינו, ובמיוחד אל לילי המומחה ללכה, בעניין ההדפסים שלי, היכן שכמה מהם מודבקים על לוחות העץ, וזאת לשביעות רצוני המלאה. משם אל בונה המסגרות, אחד נוריס, בלונג אָקֶר; שהראה לי כמה דגמי מסגרות, שהיו נחמדות מאוד, בתוך חלקי תבניות קטנות לבחור מתוכן את הדגמים. משנעשה, הלכתי אל בונה המרכבות שלי, ושם נכעסתי בראותי שעדיין לא נגעו במרכבתי, בשלוש אחר הצהריים; אך שכנעתי אותם להתחיל, ועמדתי לידם עד שמונה בערב, וראיתי שהצַפֵּע מורח עליה לכה, ונחמד לראות איך כל שכבה נוספת מצהיבה אותה יותר ויותר: והיא מתייבשת בשמש מהר

כל כך, שכמעט לא נותר זמן בין שכבה לשכבה; ורוב המרכבות בימינו עשויות כך, וזה נחמד מאוד כשמורחים את הלכה כהלכה, ולא בגוון חיוור מדי כמו שנעשה לפעמים, עד כדי כך שהכסף משתקף. כאן נתתי לפועלים משקה, וראיתי איך מרכבתי מנוקה ומשומנת; וכששהיתי בין אנשים עניים כאן בסמטה, שמעתי אותם מכנים את הילד השמן שלהם פֶּאנִץ', מה ששעשע אותי עד בלי די, איך הפכה המילה הזאת למילה המשמשת דרך קבע לתיאור כל דבר עבה וקצר.

1 במאי

קם מוקדם. אשתי נאה עד מאוד בשמלת הטֶפֶטָה הפרחונית שלה שתפרה לפני שנתיים, עטורה עכשיו להפליא; ואכן נאה היתה, כולה מחמדים. ולהוטה בכל מאודה לצאת, אף שהיום היה קודר מאוד; והיא רצתה שאלבש את חליפתי הנאה, וכך עשיתי. ואז חיש-קל יצאנו מביתנו ואין בלחנו וחצינו את העיר במדי הצמר המחורץ החדשים, ורעמות הסוסים וזנבותיהם קשורים בסרטים אדומים, ובסיס המרכבה כה מוזהב בלכה, והכל נקי, ומושכות ירוקות, שאנשים נעצו בנו מבטים; והאמת היא שלא ראיתי מרכבה נחמדה, ולו גם ססגונית יותר, מזו שלנו במשך היום כולו; והיום לא היה נעים, הגם שהפארק היה מלא מרכבות, אלא אביך, וסחוף רוחות, וקר, ופה ושם טפטוף גשם קל; ומה שגרוע יותר, היו שם כל כך הרבה מרכבות להשכרה שקלקלו את מראה מרכבותיהם של ג'נטלמנים; לפיכך הנאתנו לא היתה שלמה.

28 במאי 1660

הלילה חלמתי חלום מוזר, שהשתנתי על עצמי, ואכן עשיתי את זה, ולאחר שניערתי את הבגדים מעלי היה לי קר; ובבוקר גיליתי שכולי רטוב, וכאב לי עד מאוד . . . והדבר השרה עלי מרה שחורה.

8 בנובמבר 1660

משם הרחקתי איתו עד רדקליף, ששם נפרדתי ממנו והוא הפליג ללונדון; ואני (היות שלא רציתי להיפרד משאר הקצינים) חזרתי לִדְטֹפּוּרד; והיות

שנתקפתי שלשול פתאומי נכנסתי אל בית מרוזח קטן בשולי רדקליף
ושילמתי מטבע כסף בן ארבעה פני תמורת קנקן שיכר ושם חירבנתי.

7 בספטמבר 1662

משם אל בית הלורד, שם לא היה איש בבית זולת אישה שהכניסה אותי,
ושרה למעלה; לשם עליתי אליה ושיחקתי ושוחחתי איתה, וגם, יסלח לי
אלוהים, מיששתי אותה, ובכך אני בוש מאוד, אבל לא עשיתי דבר מעבר
לכך אף על פי שהתחשק לי כל כך, עד שגמרתי במכנסיים.

25 במאי 1663

קם אני ואז שומע שאשתי והמשרתת שלה אֶשְׁוֹל במאמץ משותף שפכו על
הרצפה סיר של שתן וקקה וצואה ואלוהים יודע מה, ורחצו את הלכלוך
מעליהן בצהלה עצומה.

6 באוקטובר 1663

ומשם בדרך המים כאוב עד מאוד, ובמשרדי זמן מה, ומשם לזמן קצר אל
סָר וו. פֶּן, ואז הביתה ולמיטה, ומוצא עצמי מתחיל לסבול מגזים כמו פעם,
ומכאבים כשאני מטיל את מימי, ונטלתי שתי גלולות שקיבלתי מאצל מר
הוֹלְיָארד.

7 באוקטובר 1663

הם ייסרוני בבוקר ונשארתי במיטתי; והכאב נמשך בעוצמה, כך שנשארתי
בבית סובל מכאב עז, ולא הצלחתי להפיח גזים ואף לא להפריש צואה
לאחר שהתרופה הפסיקה לפעול. אז בערב יצאתי במרכבה אל מר
הוליאורד, אך הוא לא היה בבית; אז בחזרה הביתה. אם המרכבה היא
שהיטיבה אתי אם לאו, זאת לא אדע, אך עם אש טובה באח שבחדרי
התחלתי להפיק שש או שבע נפוחות קטנות וגדולות; ואז למיטה . . .

סמיואל פיפס (Pepys, 1633-1703), בנו של חייט לונדוני, למד באוניברסיטת קיימברידג' ועלה לגדולה בעיקר בזכות קרוב משפחתו ופטרונו סר אדוארד מונטגיו, לימים הרוזן מסנדוויץ'. הוא היה שופט שלום, חבר פרלמנט ובשיאו מזכיר הימיה. בתפקיד זה הוא קידם את הצי הבריטי למעמדו החשוב בשנים שלאחר מכן.

מבין מפעלותיו, החשוב ביותר מבחינה היסטורית הוא היומן האישי שכתב בין השנים 1660-1669. היומן משמש מקור ראשון לאירועים החשובים בתקופתו, תקופת הרסטורציה, ביניהם מלחמת אנגליה-הולנד השנייה, המגפה הגדולה בלונדון (1665), השרפה הגדולה של לונדון (1666) והנעשה על במות התיאטרון של לונדון באותם הימים.

עניין רב אנו מוצאים גם, ואולי בעיקר, בתיאור חייו האישיים של פיפס, שהוא כותב עליהם בגילוי לב מדהים שמניע אותנו לחשוב שהיומן לא נועד לעיניים זרות. המחשבה הזאת נתמכת גם העובדה שהיומן נכתב בשפת סתרים, בקצרנות ותוך שימוש במלים בשפות זרות כצרפתית וספרדית. מצד שני, פיפס העתיק את היומן מטיוטות לנקי, כך שייתכן שבכל זאת ציפה לכך שהיומן ייקרא בעתיד. היומן פוענח בשלבים במהלך המאה התשע-עשרה וגרסה שלמה ובלתי-מצונזרת פורסמה בשנות השבעים והשמונים של המאה העשרים.

הפרטים האישיים שביומן שופעים תיאורים פרטניים של התנהלותו המינית, בגידותיו באשתו, יחסו לנשים בכלל ועד לתיאור נרחב ומפורט של הפרשות הגוף, כפי שניתן לראות בקטעים הקצרים המתורגמים כאן. פיפס סבל ממחלת כליות ומאבנים בכליות, וב-1658 עבר ניתוח שבתקופה ההיא היה מסוכן ביותר להוצאת האבנים. הניתוח שיפר את מצבו אך מן הקטעים הדנים בעניין הפרשותיו ומכאוביו ניתן לראות שהוא המשיך לסבול מכאבים ומתופעות שהוא טורח לשתף אותנו בהן לפרטי פרטים.

מן התיאורים האישיים אפשר ללמוד לא מעט על החיים בתקופה, בעיקר בקרב המעמד הבינוני הגבוה שפיפס בן החייט הצליח להשתחל אליו בזכות כישוריו וקשריו.

(תרגמה מאנגלית והעירה: אלינוער ברגר)